

gen og gaa op endog saa flere Gange. Dette fører jo til meget uheldige Forhold. Man klager for Eksempel over, at Eksamenen er saa daarlig for de privat dimitteredes Bedkommende, og det er rigtigt, hvis man ikke bestemte skelner mellem de private Seminarier og denne løse private Forberedelse. Hvis man f. Eks. tager det sidste Aar, er det saaledes, at der indstillede sig fra Fritseminarierne 98, hvoraf 43 bestod; men hvis vi ville tage de andre spredt forberedte, indstillede der sig af dem 120 unge Mænd, hvoraf de 100 ikke bestod Eksamen. Det er jo et meget uheldigt Forhold, som vil virke meget skadeligt. Jeg tror derfor ogsaa, at der fra Statens Side kan være Grund til at gøre noget for at støtte den virkelig dygtig ledede, godt organiserede Virksomhed, for at denne ikke skal blive ødelagt ved den anden mere spredte Virksomhed. Jeg tror ogsaa, der er noget, man kan gøre med Hensyn til Indstillingen. Ganste vist mener jeg ikke, at kun Seminarierne bør kunne indstille. Jeg tror, at meget kan tale for, at Folk ogsaa kunne indstilles paa anden Maade, navnlig Folk, der ere i en ældre Alder og ad forskellige Veje have faaet en saadan Forberedelse, at de i meget kort Tid kunne tage Skolelærereksamen og ere fuldstændig modne dertil. — Men jeg vil henstille, om man ikke kunde gaa en lignende Vej som f. Eks. ved Studentereksamen, saaledes at der var en Mand eller en Kvinde, som indstillede vedkommende paa sit Ansvar. Jeg ved godt, at det ved Studentereksamen ikke har saa overmaade meget at betyde, idet der er Folk, der tage sig det meget let med saaledes at indstille andre. Men jeg tror dog, at der vilde være nogen Garanti imod, at aldeles umodne og uforberedte Personer kunde gaa op Gang efter Gang, hvis man havde en saadan Regel, at der skulde være enten et Seminarium eller en Person, der for sit Vedkommende garanterede, at de, der gik op til Eksamen, havde den fornødne Forberedelse. Hvad der ellers er foreslaaet i dette Andragende, mener jeg fortjener Overvejelse. Hvad angaar Understøttelse til mandlige Seminarier, der forberede sig ad privat Vej, gælder noget lignende som det, jeg før udtalte om de kvindelige. Jeg tror, at ogsaa der gælder det om at forsøge Understøttelsen og begrænse den noget bestemtere end hidtil, at sætte Betingelserne saaledes, at de kun kunne faa Understøttelsen, naar de have gennemgaaet en virkelig Uddannelse. Ligeledes tror jeg, at det er værd at overveje, hvorledes Statens Stilling bør være over for de private Seminarier. Jeg vil altsaa sammenfatte, hvad jeg har udtalt, deri,

at jeg ikke ser, der er nogen Grund til at gaa ind paa det foreslaaede ny Statsseminarium, men at jeg mener, man for at hjælpe Lærereinder til en dygtig Uddannelse og for at undgaa de værste Ulemper ved den nuværende Ordning bør forsøge den Understøttelse, der gives til Lærereinders Uddannelse, at man bør støtte Besejrelserne for at faa Forskolelærereinder uddannede paa en forsvarlig og tilfredsstillende Maade, og at man maa overveje Seminariernes Forhold i det hele, ogsaa for de mandliges Bedkommende, og særlig ogsaa Statens Forhold til den private Forberedelse og til Fritseminarierne. Hvis man gør disse Ting, som ikke nær have det Omfang som det foreliggende Forslag, navnlig ikke i økonomisk Henseende, tror jeg, at man vil gøre Skolevæsenet en langt større Tjeneste end ved at forsøge de 4 Statsseminarier, vi have, med et nyt som det, der er foreslaaet, og hvortil der forlanges en saa overordentlig Udgift.

Bjørnbak: Den her foreliggende Sag kan selvfølgelig ikke løsrives fra eller bedømmes uden Forbindelse med en Betragtning af hele Almue-skolevæsenets Ordning her i Landet. Naar man da vil se paa denne, bliver det ganske klart, at vi trænge i en meget betydelig Grad til at faa bort Almue-skolevæsen indrettet paa en forsvarligere Maade end nu. Jeg er ganske enig med det ærede Medlem, der udtalte, at den Bevægelse, der har været blandt Lærerstand, ikke har været saa nyttig for Skolen, som den kunde have været, fordi den har sigtet saa meget paa Forbedring af Lærernes Aar og derimod ikke saa meget paa selve Skolens Reform. Jeg er enig med ham i, at man rundt omkring i Landet er begyndt at blive bange for Bevægelsen for Skolereformen, fordi man mener, naar Lærerstand og de højere Autoriteter udelukkende komme til at staa for Reformen, vil den munde ud i en Besejrelse for at faa de størst mulige Lønninger for det mindst mulige Arbejde, og at man derfor ikke vil faa den tilstrækkelige Nytte af Skolevæsenet. Men der er jo i Befolkningen en stærk Trang til at faa forøget Undervisning og en Forbedring af Almue-skolevæsenet, og jeg tror, at der ogsaa er megen Villighed til at bringe endog saa store Ofre derfor. Man kan imidlertid ikke være blind for, at der i Øjeblikket kræves Udgifter paa alle mulige Omraader, og at Statthyderne derfor let maa blive noget ængstelige for store Udgifter. Derfor fremkommer ogsaa den Forordning stærkere og stærkere, at Staten skal tage sin Del i de almindelige Udgifter, i de Udgifter, der falde